

DĚJEPIS

Charakteristika vyučovacího předmětu – 2. stupeň

A/ Obsahové, časové a organizační vymezení předmětu

Vyučovací předmět dějepis je zařazen do vzdělávací oblasti Člověk a společnost.

Tento vzdělávací obor přináší základní poznatky o konání člověka v minulosti. Výuka dějepisu otevírá žákům pohled na hlavní období dějinného vývoje lidstva a vlastního národa, seznamuje je s významnými historickými událostmi a osobami, které ovlivnily život předcházejících generací a mají význam i pro orientaci v současném společenském životě. Důležité je zejména poznávání dějů, skutků a jevů, které zásadním způsobem ovlivnily vývoj společnosti a promítly se do obrazu naší současnosti. Důraz je kladen především na dějiny 19. a 20. století, kde leží kořeny většiny současných společenských jevů. Významně se uplatňuje zřetel k základním hodnotám evropské civilizace. Obecné historické problémy jsou konkretizovány prostřednictvím zařazování dějin regionu i dějin místních.

K specifickým možnostem výuky dějepisu patří i formování takových postojů, jako je úcta ke kulturnímu dědictví lidstva a vlastního národa, k duchovním a materiálním výtvorům minulosti, snaha o ochranu historických a kulturních památek, smysl pro etnické, náboženské a kulturní odlišnosti jiných národů.

Výběr učiva a jeho strukturalizace vychází z chronologického pojetí, které je funkčně kombinováno s tématickým. Výběr učiva je proveden tak, aby žáci získali celiství a objektivní obraz historie v její mnohostrannosti a různorodosti. Důraz je položen především na hlubší poznání dějin vlastního národa v kontextu s evropským a světovým vývojem, dějin kultury (vědy, techniky, způsobu života, náboženství, umění), a přínosu jednotlivých států, oblastí a civilizací pro rozvoj vzdělanosti.

Vyučovací předmět má časovou dotaci ve všech ročnících, tedy v 6. – 9. ročníku, 2 hodiny týdně. Do 6. a 7. ročníku je zařazeno učivo o pravěku, starověku, středověku a počátku novověku a do 8. a 9. ročníku výklad historie od 18. století do současnosti. Výuka probíhá většinou ve třídách, někdy v učebně informatiky, neboť využíváme všech dostupných výukových programů. Některé učivo (dle charakteru) je přibližováno a upřesňováno pomocí videoprojekce.

Těmto cílům odpovídají formy práce, vyučovací metody a pracovní postupy. K neefektivnějším patří výklad, práce s učebnicí, historickými mapami, přístupnějšími historickými dokumenty, odbornou literaturou apod., dialogické metody a řešení přiměřených úkolů s využitím poznatků, které žáci získali v jiných předmětech, z četby historické beletrie, z divadelních her, rozhlasových a televizních pořadů, návštěv historických expozic, muzeí a kulturních památek.

B/ Výchovné a vzdělávací strategie

Kompetence k učení

Učitel:

- žákům objasňuje, jak se postupně měnil způsob života lidí v nejdůležitějších epochách dějinného vývoje
- vede žáky, aby se naučili zařazovat události do chronologické následnosti a vysvětlovat jejich vzájemné vztahy (příčiny a důsledky)
- učí žáky odhalovat kořeny společenských jevů, dějů a změn
- žáky vybízí k promýšlení souvislostí v reálném a historickém čase
- ukazuje žákům, jak s využitím poznatků z jiných předmětů charakterizovat základní globální problémy lidstva a jejich řešení

Kompetence k řešení problémů

Učitel:

- umožňuje žákům hledání paralel mezi minulými a současnými událostmi a jejich porovnávání s obdobnými či odlišnými jevy a procesy v evropském a celosvětovém měřítku
- učí žáky, aby se dovedli orientovat v kontinuitě národních dějin a v jejich významných obdobích, aby chápali smysl událostí a činů osobností, které ovlivňovali jejich běh a společenský vývoj
- vede žáky, aby chápali souvislosti celospolečenského dění se životem lidí vlastního regionu i souvislosti národních a světových dějin
- dává žákům možnost vyjádřit své vlastní názory a obhájit svá rozhodnutí
- učí žáky získávat orientaci v aktuálním dění v ČR, EU a ve světě
- vede žáky k rozvíjení zájmu o veřejné záležitosti

Kompetence komunikativní

Učitel:

- učí žáky, aby uměli výstižně charakterizovat a vysvětlovat nejdůležitější historické události a zaujímat k nim vlastní stanovisko
- respektuje, aby žáci měli příležitost o těchto událostech souvisle vyprávět
- podněcuje žáky k uplatňování vhodných prostředků komunikace k vyjadřování vlastních myšlenek, citů, názorů a postojů
- vede žáky k vytváření schopnosti využívat jako zdroj informací různorodé verbální i neverbální texty společenského a společenskovedního charakteru

Kompetence sociální a personální

Učitel:

- ukazuje žákům, jak utvářet pozitivní hodnotový systém opřený o historickou zkušenost
- vede žáky k úctě k vlastnímu národu i k jiným národům a etnikům
- poukazuje na respekt ke kulturním či jiným odlišnostem lidí, skupin i různých společenství
- podněcuje žáky ke smysluplné diskusi
- vytváří situace, při kterých se žáci učí respektovat názory jiných

Kompetence občanské

Učitel:

- vede žáky k rozvíjení zájmu o současnost a minulost vlastního národa i jiných kulturních společenství, k utváření a upevňování vědomí přináležitosti k evropské kultuře
- vede žáky k utváření vědomí vlastní identity a identity druhých lidí, k rozvíjení realistického sebepoznávání a sebehodnocení, k akceptování vlastní osobnosti i osobnosti druhých lidí
- učí žáky, jak rozpoznat názory a postoje ohrožující lidskou důstojnost nebo odporující základním principům demokratického soužití
- vede žáky ke zvyšování odolnosti vůči myšlenkové manipulaci

Kompetence pracovní

Učitel:

- učí žáky, jak se orientovat v mnohotvárných historických, sociokulturních, etnických, politických, právních a ekonomických faktorů tvořících rámec každodenního života
- vede žáky k poznávání a posuzování každodenních situací a událostí ve vzájemných vazbách a širších souvislostech včetně souvislostí mezinárodních a globálních
- zadává úkoly tak, aby žáci byli schopni využít poznatků v běžné praxi
- vybízí žáky, aby kladli otázky a dokázali vést diskusi k danému tématu a problému

C/ Integrace průřezových témat

OSV Úvod do dějepisu

- Vývoj člověka
- Pravěk a jeho doby
- Nejstarší civilizace a vývoj států ve starověku
- Dějiny antiky – Řecko a Řím
- Počátky politické organizovanosti Slovanů
- Vývoj českého státu za vlády Přemyslovců a Lucemburků
- Husitská doba
- Český stát v habsburské monarchii
- Evropa na přelomu 19. a 20. století
- Vznik Československa a meziválečný vývoj
- Světové války
- Poválečný vývoj a obnova Československa
- Pád komunismu
- Kulturní a umělecké směry v historickém vývoji
- Evropská a světová náboženství
- Globální problémy lidstva
- Věda, technika, vzdělání, zábava a sport jako faktory vývoje

VDO Antická společnost

- Středověká společnost
- Reformace, kritika církve
- Vznik USA
- Vývoj habsburské monarchie
- Vznik Československa, T. G. Masaryk
- Meziválečné období v Evropě
- Fašismus, nacismus, komunismus
- Ohrožení Československa (Mnichov, Protektorát)
- Světové války
- Poválečný vývoj
- Pád komunismu a nastolení demokracie

EGS Úvod do dějepisu

- Nejstarší civilizace
- Dějiny antiky
- Středověká Evropa
- První státní útvary na našem území
- Počátky českého státu
- Reformace
- Vláda Jagellovců
- Humanismus, renesance
- Zámořské objevy
- Tricetiletá válka
- Evropa v 16. – 18. století
- Vývoj habsburské monarchie
- Ruské revoluce
- Světové války
- Vznik Československa
- Meziválečné období v Evropě
- Poválečný vývoj
- Kulturní a umělecké směry v Evropě a Čechách

- Spolupráce mezi národy
- EV Vývoj člověka
- Pravěk a jeho doby
- Globální problémy lidstva
- Spolupráce mezi národy
- Věda, technika, vzdělání, zábava a sport jako faktory vývoje
- MKV Úvod do dějepisu
- Nejstarší civilizace
- Dějiny antiky
- Středověká Evropa
- Sámova říše, Velkomoravská říše
- Evropa v 16. – 18. století
- Boj anglických osad za nezávislost
- Evropa na přelomu 19. a 20. století
- Meziválečné období v Evropě
- Poválečný vývoj
- Kulturní a umělecké směry v historickém vývoji
- Evropská a světová náboženství
- Věda, technika, vzdělání, zábava a sport jako faktory vývoje
- MDV Historické prameny
- Globální problémy lidstva
- Věda, technika, vzdělání, zábava a sport jako faktory vývoje